

Аудит відповідності на тему «Протидія правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави»

(рішення Рахункової палати від 23 вересня 2025 року № 22-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Бюро економічної безпеки України
- Територіальне управління БЕБ у Закарпатській області
- Територіальне управління БЕБ у м. Києві
- Територіальне управління БЕБ у Львівській області
- Територіальне управління БЕБ в Одеській області
- Територіальне управління БЕБ у Полтавській області
- Територіальне управління БЕБ у Чернівецькій області

ПЕРІОД АУДИТУ:

2021–2024 роки

ВИСНОВКИ

За весь період діяльності Бюро економічної безпеки України (далі — БЕБ, Бюро) не створені необхідні для виконання покладених завдань інструменти та механізми. Єдина інформаційна система як основа для виконання аналітичних функцій з метою превенції кримінальних злочинів в економіці не запроваджена. Із 24 створених територіальних управлінь БЕБ (далі — ТУ БЕБ), які мали забезпечувати реалізацію аналітичної функції в регіонах, функціонують лише 9, які укомплектовані на рівні близько 40 %. Потреба у фінансовому забезпеченні діяльності БЕБ задоволена в середньому на 18 %, що не дало змоги створити достатнє матеріально-технічне підґрунтя для реалізації повноважень як аналітичного органу.

За таких обставин вектор діяльності БЕБ спрямований на припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, які вже скоєні, а не запобігання їх виникненню шляхом ліквідації сприятливих для цього умов. Це не відповідає задекларованій меті створення Бюро — протидія правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави.

БЕБ відповідно до Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» (далі — Закон про Бюро) наділене статусом центрального органу виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави. Водночас Бюро не мало достатніх механізмів та інструментів для реалізації наданих повноважень, спеціального статусу та визначеної через члена Кабінету Міністрів України (далі — КМУ, Уряд) координації своєї діяльності, що не сприяло своєчасності формування належної правової бази. Як наслідок, доволі часто подання КМУ окремих проєктів нормативно-правових актів, необхідних для діяльності Бюро, у тому числі за дорученнями КМУ, здійснювалось через Міністерство юстиції України, Міністерство економіки України, Міністра КМУ, узгодження та прийняття таких актів було довготривалим.

Ключовий порядок організації діяльності БЕБ як органу аналітики та превенції правопорушень у частині оцінювання ризиків у сфері економіки затверджений КМУ тільки через три роки з початку функціонування Бюро. Порядок присвоєння спеціальних звань працівникам БЕБ та їх співвідношення з іншими спеціальними, а також військовими званнями і рангами державних службовців і дотепер Урядом не затверджений, що негативно впливає на становлення та зміцнення кадрового потенціалу Бюро внаслідок порушення принципів рівності і справедливості та незабезпечення умов для мотивації до праці.

Решта нормативно-правових проблем зумовлена невжиттям КМУ належних заходів з організації та проведення протягом понад двох років конкурсного відбору для призначення Директора Бюро. Запроваджена КМУ практика тимчасово покладати обов'язки Директора БЕБ на призначених його заступників не забезпечила врегулювання ситуації, адже з липня 2024 року Законом про Бюро (зі змінами) вирішення ключових питань організації діяльності БЕБ покладено виключно на керівника. Як наслідок, не було затверджено низку положень, порядків та регламентів, необхідних для реформування Бюро.

За наявних проблем нормативно-правового, організаційно-управлінського та фінансового характеру у 2021–2024 роках БЕБ лише частково виконувало покладені на нього завдання. Зокрема, створено аналітичні продукти за результатами виявлення потенційних та наявних ризиків на суму 362,2 млрд гривень. Підготовлено листи-рекомендації, спрямовані на упередження втрат відповідних бюджетів в обсязі 22 млрд 898,8 млн гривень. При цьому загальна сума відшкодованих збитків за період аудиту становить 5 млрд 919,8 млн гривень.

ВИЯВЛЕНО

1 млрд 097,9 млн грн

неефективне управління державними коштами

5,7 млн грн

порушення вимог законодавства при плануванні та використанні коштів

2,9 млн грн

неефективне використання державних коштів

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Бюро** рекомендовано, зокрема:
  - спільно з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити та внести в установленому порядку на розгляд КМУ низку законопроектів, зокрема щодо: вдосконалення правового регулювання діяльності Бюро; спеціального статусу БЕБ як центрального органу виконавчої влади для забезпечення реалізації гарантій його незалежності; віднесення БЕБ та його територіальних органів до підрозділів і організацій, які є спеціальними користувачами радіочастотного спектра, в тому числі в частині застосування ними радіоелектронних засобів; можливості БЕБ отримувати інформацію, що міститься у системі депозитарного обліку; правового змісту терміну «рекомендація» за результатами діяльності БЕБ та обов'язковості розгляду таких рекомендацій державними органами та органами місцевого самоврядування; можливості використання сучасних інформаційних систем у діяльності Бюро при виконанні аналітичної функції на перехідний період до створення Єдиної інформаційної системи БЕБ;

- спільно з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити та внести в установленому порядку на розгляд КМУ проекти нормативно-правових актів, зокрема щодо: присвоєння спеціальних звань БЕБ та їх співвідношення з іншими званнями, підстав для звільнення у разі відмови від проходження одноразової атестації або неуспішного її проходження; врегулювання питань при здійсненні оперативно-технічних та оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій БЕБ;
- розробити та затвердити низку нормативних актів, необхідних для забезпечення діяльності БЕБ, зокрема порядок проведення перевірок працівників БЕБ на добросовісність та моніторингу способу їх життя; порядок проведення психологічного тестування та психофізіологічного опитування із застосуванням поліграфа;
- утворити у термін, визначений Законом № 3840 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення роботи Бюро економічної безпеки України», атестаційні, кадрові, дисциплінарні комісії БЕБ, затвердити їх склад, положення про них та інші документи, що регламентують порядок їх роботи;
- створити підрозділ внутрішнього контролю, затвердити положення про порядок його діяльності та повноваження;
- забезпечити створення та функціонування Єдиної інформаційної системи БЕБ;
- вжити заходів з метою забезпечення діяльності всіх територіальних управлінь, утворених відповідно до постанови КМУ від 03 листопада 2021 року № 1135 «Про утворення територіальних органів Бюро економічної безпеки» (із змінами), з урахуванням обмежень правового режиму воєнного стану.

РЕАГУВАННЯ

- ✓ Розпочато виконання всіх 37 рекомендацій, наданих КМУ (12) та БЕБ (25).
- ✓ З метою виконання рекомендацій Рахункової палати надано доручення Прем'єр-міністра України від 09.10.2025 № 32143/1/1-25 (БЕБ, Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство фінансів України, Міністерство юстиції України, Міністерство економіки України) відповідно до компетенції опрацювати, вжити заходів реагування та про результати поінформувати Рахункову палату та КМУ.
- ✓ Станом на 01.01.2026 із 37 рекомендацій (пропозицій) 12 рекомендацій уже виконані, 25 — перебувають у процесі реалізації, щодо 11 — термін виконання не настав. Зокрема, виконано рекомендацію щодо утворення дисциплінарної комісії БЕБ, затверджено її склад та положення про комісію.